

การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6*

DEVELOPMENT OF CREATIVE LEADERSHIP ENHANCEMENT PROGRAM FOR SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF NAKHON RATCHASIMA PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 6

สืบพงษ์ ทัพหลวง¹, ธัชชัย จิตรนันท์²

Suebpong Tupluang¹, Thatchai Chittranun²

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}

Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}

Email : keng_gs@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้บริหารและครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำนวน 227 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยตนเองการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปเนื้อหาใจความสำคัญเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1)ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว 2)ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3)ด้านการทำงานเป็นทีม 4)ด้านความคิดสร้างสรรค์ และ 5)ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2. การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ประกอบด้วย 1)หลักการและเหตุผล 2)วัตถุประสงค์ 3)กลุ่มเป้าหมาย 4)รูปแบบและวิธีการพัฒนา 5)เนื้อหา 6)เทคนิคและเครื่องมือ และ 7)การประเมินผล รูปแบบและวิธีการ ได้แก่ 1)การศึกษาด้วยตนเอง 2)การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3)การฝึกอบรม 4)การระดมสมอง 5)การศึกษาดูงานองค์ประกอบของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2)ด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 5 ด้านการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาโปรแกรมพบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาโปรแกรม 2. การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to study the current condition Desirable Conditions and Needs for Building Creative Leadership, 2) to develop a program for enhancing creative leadership for school administrators. The sample groups were 227 people and 5 qualified experts. Research instruments current condition questionnaire desirable condition program suitability assessment interview form. The research tools current condition questionnaire Desirable condition, interview form, and program suitability assessment form. The statistics used in the research were mean, standard deviation, and analyzing the necessary values and analyze the data from the self-interview.

The results were as follows: 1. Study the current condition Desirable Conditions and Needs for Building Creative Leadership under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 6, it was found that the overall level was at the moderate level. And the desirable condition of enhancing overall creative leadership was at the highest level. The results of the analysis of the needs for the development of creative leadership found that the areas that needed to be ranked in descending order were: 1) flexibility and adaptation, 2) consideration of individuality, 3) teamwork, 4) creativity and 5) vision. 2. Development of Creative Leadership enhancement Program for Executives Educational institutions under Nakhon Ratchasima Primary Educational

Service Area Office 6 consisted of 1) principles and reasons, 2) objectives, 3) target groups, 4) patterns and methods of development, 5) content, 6) techniques and tools, and 7) evaluation. Patterns and methods are: 1) workshops 2) training 3) study visit. The Elements of Creative Leadership consisted of 5 elements, 20 indicators, namely component 1 vision consisted of 4 indicators, component 2 consideration of individuality consisted of 4 indicators, component 3 Flexibility and Adaptation consisted of 3 indicators, Component 4 Creativity consisted of 4 indicators and Unit 4 Teamwork consisted of 5 indicators. The results of the evaluation of the development of the program were found that overall, it is most appropriate.

Keywords : 1. Program Development 2. Building Creative Leadership 3. School Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวตลอดเวลา อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม อุตสาหกรรมและปัจจัยภายนอกต่างๆ ส่งผลกระทบต่อองค์การการจัดการศึกษาทั้งด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี(Advance of Technology) การลงทุนทางด้านการศึกษา การแข่งขัน และความคาดหวังของสังคม ทำให้องค์การทางการศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนเกิดการปฏิรูปการศึกษามีการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงาน สำหรับประเด็นหลักในการปฏิรูปการศึกษาคือ การเปลี่ยนแปลงโฉมใหม่ของระบบการบริหารงานองค์การเพื่อให้องค์การมีความคล่องตัวมีความสามารถในการปรับตัวมากขึ้น (สุนทร โคตรบรรเทา, 2551)

การเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ นั้นจำเป็นจะต้องอาศัยทักษะการเอื้ออำนวยความสะดวก อยู่ในระดับสูงทั้งนี้เพราะสาระที่เป็นภารกิจหลักของทฤษฎีนี้ได้แก่ การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ การเรียนรู้แบบทีม การร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา การจินตนาการ การสร้างภาพของอนาคตที่ควรเป็น การพิจารณาตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน การใช้คำถาม การรวบรวมวิเคราะห์ และแปลความข้อมูลตลอดจนกระตุ้นครูอาจารย์วงสนทนาอย่างสร้างสรรค์ในเรื่องการเรียนการสอน เป็นต้น ภารกิจดังกล่าวเหล่านี้ ล้วนแสดงออกถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้งสิ้น (วิเชียร วิทยอุดม, 2548)

ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อเป็นหลักในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย และจากผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพยังอยู่ในระดับปานกลางซึ่งจะต้องปรับปรุงอีกมาก และพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่พฤติกรรมแบบมิตรสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยประกอบกับการสำรวจวิเคราะห์ปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา เขต 6 ส่วนใหญ่ยังขาดภาวะผู้นำในการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการพัฒนาภาวะผู้นำทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษาไม่ได้พัฒนาตนเองให้ปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ ทั้งด้านการบริหารงานและการบริหารวิชาการ ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในภาวะเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงทั้งด้านการบริหารจัดการและการบริหารงบประมาณ รวมถึงความตระหนักในการปฏิบัติงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ขาดการวางแผนอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาเกิดความขัดแย้ง การทำงานมีอุปสรรคการแก้ไขปัญหาที่ยากซับซ้อนล่าช้า บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ และกลัวการเปลี่ยนแปลงไม่ยอมรับสิ่งใหม่ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อันสืบเนื่องมาจากการขาดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา เขต 6, 2563)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา เขต 6 เพื่อให้ผู้บริหารได้พัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ให้ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาสู่มาตรฐานสากล อีกทั้งเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อการดำเนินงานส่งเสริมประสิทธิผลของครูให้มีมากขึ้น อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการพัฒนาในหน่วยงานและองค์กรทางการศึกษาได้อย่างเป็นระบบให้สถานศึกษามีศักยภาพที่จะผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ร่วมกันและแข่งขันอย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลกอย่างเต็มศักยภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา เขต 6

2.2 เพื่อการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครราชสีมา เขต 6

3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

3.1 ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้สูงขึ้น

3.2 ได้โปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา และการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,910 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 227 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของเครจซ์และมอร์แกน การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา วิธีการของครอนบาคการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยวิจัย แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปใจความสำคัญ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	องค์ประกอบของ การเสริมสร้างภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์	2.53	0.53	ปานกลาง	4.52	0.64	มากที่สุด
2	ด้านการคำนึงถึงความเป็น ปัจเจกบุคคล	2.48	0.60	น้อย	4.51	0.66	มากที่สุด
3	ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว	2.47	0.62	น้อย	4.54	0.64	มากที่สุด
4	ด้านความคิดสร้างสรรค์	2.54	0.61	ปานกลาง	4.53	0.62	มากที่สุด
5	ด้านการทำงานเป็นทีม	2.51	0.61	ปานกลาง	4.48	0.64	มาก
รวม		2.51	0.59	ปานกลาง	4.52	0.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันองค์ประกอบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}$ = 2.51) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางและน้อย โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์($\bar{X}$ = 2.54) ด้านการมีวิสัยทัศน์($\bar{X}$ = 2.53) และด้านการทำงานเป็นทีม($\bar{X}$ = 2.51) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์องค์ประกอบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดและมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว($\bar{X}$ = 4.54) ด้านความคิดสร้างสรรค์($\bar{X}$ = 4.53)และด้านการมีวิสัยทัศน์($\bar{X}$ = 4.52)

5.2 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ประกอบด้วย 1)หลักการและเหตุผล 2)วัตถุประสงค์ 3)กลุ่มเป้าหมาย 4)รูปแบบและวิธีการพัฒนา 5)เนื้อหา 6)เทคนิคและเครื่องมือ และ 7)การประเมินผล รูปแบบและวิธีการ ได้แก่ 1)การศึกษาด้วยตนเอง 2)การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3)การฝึกอบรบ 4)การระดมสมอง 5)การศึกษาดูงานองค์ประกอบของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4

ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาโปรแกรม พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาโปรแกรม การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	หลักการและเหตุผล	4.60	0.55	มากที่สุด
2	วัตถุประสงค์	4.60	0.55	มากที่สุด
3	กลุ่มเป้าหมาย	4.40	0.55	มาก
4	รูปแบบและวิธีการพัฒนา			
	4.1 การศึกษาด้วยตนเอง	4.40	0.55	มาก
	4.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.3 การฝึกอบรม	4.40	0.55	มาก
	4.4 การระดมสมอง	4.60	0.55	มากที่สุด
	4.5 การศึกษาดูงาน	4.60	0.55	มากที่สุด
5	เนื้อหา			
	5.1 การมีวิสัยทัศน์	4.80	0.45	มากที่สุด
	5.2 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.40	0.55	มาก
	5.3 ความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.60	0.55	มากที่สุด
	5.4 ความคิดสร้างสรรค์	4.60	0.55	มากที่สุด
	5.5 การทำงานเป็นทีม	4.60	0.55	มากที่สุด
6	เทคนิคและเครื่องมือ	4.60	0.55	มากที่สุด
7	การประเมินผล	4.40	0.55	มาก
รวม		4.56	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, $S.D=0.53$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 พบว่า สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 พบว่า มีความต้องการโดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1)ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว 2)ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3)ด้านการทำงานเป็นทีม 4)ด้านความคิดสร้างสรรค์ และ 5)ด้านการมีวิสัยทัศน์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์, 2562) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1)ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยรวมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ (พุทธชาติ ภูจอมจิต, 2562) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าสภาพปัจจุบันการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านและวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำประกอบด้วย 3 วิธี ประกอบด้วย 1)การเรียนแบบผู้ใหญ่ 2)การอบรมเชิงปฏิบัติการ และ 3)การศึกษาดูงาน

6.2 การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 มีส่วนประกอบของแนวทาง ได้แก่ 1)หลักการและเหตุผล 2)วัตถุประสงค์ 3)กลุ่มเป้าหมาย 4)รูปแบบและวิธีการพัฒนา 5)เนื้อหา 6)เทคนิคและเครื่องมือ และ 7)การประเมินผล รูปแบบและวิธีการพัฒนาการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ 1)การศึกษาด้วยตนเอง 2)การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3)การฝึกอบรม 4)การระดมสมอง 5)การศึกษาดูงานองค์ประกอบของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 4 ด้านการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้เกิดองค์ความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากแนวทางการพัฒนาเป็นชุดกิจกรรมที่เป็นแนวทางในการการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบมาจากการนำเอาองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กรหรือรูปแบบในการพัฒนาการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ยงยุทธ ไชยชนะ, 2562) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วรรัตน์ กางขุนทด, 2563) ได้ศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นทั้ง 7 ส่วน ประกอบด้วย 1)หลักการ 2)วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3)เนื้อหาสาระ 4)โครงสร้างของรูปแบบ 5)วิธีการพัฒนา 6)ระยะเวลาในการพัฒนา และ 7)การประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้โปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 เกิดองค์ความรู้ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้ 1)การมีวิสัยทัศน์ 2)คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3)การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 4)การมีความคิดสร้างสรรค์และ 5)การทำงานเป็นทีม

ภาพที่ 1 โปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

8.1.2 ควรมีระบบการตรวจสอบระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ และมีกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

8.1.3 การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน ควรนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่หลากหลายมาผสมผสานและบูรณาการในการพัฒนา เช่น รูปแบบการจัดทำเอกสาร คู่มือประกอบการพัฒนา รูปแบบการปฐมนิเทศ รูปแบบการศึกษาด้วยตนเอง รูปแบบการฝึกกอบรมเข้ม รูปแบบการสืบค้น รูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม รูปแบบการศึกษาดูงาน รูปแบบการให้มีส่วนร่วม

ในการสังเกตและประเมิน รูปแบบการให้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง รูปแบบการพัฒนาในงาน เป็นต้น ไม่ควรใช้เพียงรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งมาใช้ในการพัฒนา

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรมีการจัดทำโปรแกรมหรือโครงการใดๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีลักษณะแบบเป็นมาตรฐานทั่วไป เช่น จัดทำหลักสูตรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ร่วมกันโดยยึดเอาความต้องการจำเป็นในการออกแบบโปรแกรมหรือโครงการ

8.2.2 ควรนำโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

8.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานเป็นทีม โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพให้คำแนะนำให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาในการปฏิบัติงานของทีมงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวโมเดลการพัฒนาภาวะผู้นำในเชิงระบบควบคู่กับโมเดลการพัฒนาภาวะผู้นำที่เน้นนำเสนอวิธีการฝึกอบรมและพัฒนา

8.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบหรือวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบอื่นที่หลากหลายยิ่งขึ้น

8.3.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัด และประเมินภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษาต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

- กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พุทธชาติ ภูจอมจิต. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ยงยุทธ ไชยชนะ. (2562). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรรัตน์ กางขุนทด. (2563). **โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2548). **ภาวะผู้นำ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. (2563). **รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2563.** นครราชสีมา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์ อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ ที่ท่านกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อคิดเห็น ตรวจสอบแก้ไขรูปแบบ รูปเล่ม อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ประเมินโปรแกรมขอขอบคุณผู้บริหาร ครูและบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 และทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือด้านการให้ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล จนทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ คุณประโยชน์อันพึงมีแก่การศึกษาการวิจัยในเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีในส่วนของการศึกษานี้ให้แก่บุพการีชน ผู้มีพระคุณทั้งมวล ครูอาจารย์ ผู้เคยอบรมสั่งสอนผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน